

עקרונות גידול קישואי "גולדי" ו"ברקת"

מאת הרי פריס, יוסף בורגר, חיים נרסון, מנחם אדלשטיין, צבי קרחי, המחלקה לירקות, תחנת נסיונות נוה-יער, מינהל המחקר החקלאי

יש להבהיר, שמטרתנו כאן אינה להגיש למגדל מתכון, אלא לפרט את העקרונות ואת ההיגיון שמאחורי גידול קישואים מוצלח. אנו משערים שעקרונות אלה יעזרו למגדל לחשוב בדרך הנכונה ולקבל החלטות מתאימות לתנאי שדהו, כדי להגדיל את ההכנסה.

בחירת השטח

כל הדילועיים רגישים מאוד להרביצידים, ולכן יש לבחור שטח נקי משאריות חמרים אלה. כמו כן, הדילועיים רגישים מאוד למחלות ויראליות: WMV2, CMV ו-ZYMV הווירוסים מחוללי מחלות אלה מועברים לצמחי דילועיים צעירים, על-ידי כנימות עלה, מצמחי דילועיים ותיקים יותר הקיימים בשטח, משטחים של שכנים, וכן ממיני צמחים אחרים. לכן יש לבחור בשטח מרוחק ככל האפשר מדילועיים אחרים. בגלל גידול דילועיים ומבחר רב של צמחים אחרים בגינות ירק – צריך השטח להיות מרוחק מהן ככל האפשר.

הכנת השטח

כמו לדילועיים אחרים, יש להכין ערוגות מוגבהות ברוחב של 1.8 עד 2.0 מטרים. יש לפזר 60 – 100 ק"ד דשן חנקני (אמון גפרתי או אמון חנקתי) לדונם, ולהצניע בחרישה או בדיסק, וכן יש לפזר כמות דומה של סופרפוספט – ישירות לתלם, בעת הכנת הערוגות. רצוי שההשקיה תיעשה בטפטוף, לצמצום העברת נבגי מחלות. על הטפטפות רצוי לפרוש חיפוי פוליאתילן, שקוף במזרעי חורף, שחור במזרעי אביב וסתיו ולבן בזרעי קיץ. למזרעי קיץ רצוי להכין, בנוסף לטפטפות, מערכת השקיה בהמטרה, והסיבה לכך תפורט להלן. יש לפתוח חורים בחיפוי, ברווחים של 25 ס"מ זה מזה.

זריעה והצצה

כדאי לבצע בדיקת הצצה הקדמית בשטח. על פי התוצאות – יש לזרוע מספר מספיק של זרעים לקבלת שני צמחים לכל 25 ס"מ בשורה, מה שיתן את העומד המיטבי, 4000 עד 4444 צמחים לדונם (11).

במזרעי חורף יש לכסות את השורה מיד לאחר זריעתה במנהרת פוליאתילן שקוף ברוחב 2.2 עד 2.4 מטרים על קשתות גבוהות. להשקיית ההנבטה כדאי להוסיף 2 – 4 ליטרים חומצה זרחתית לדונם לשם שיפור התבססות הנבטים. בגידול במנהרות יש לפתוח בריעות חורי אוורור קטנים מיד עם ההצצה, שכן נזקי חום עלולים להיות

הזנים "גולדי" ו"ברקת" מייצגים דור חדש של זני קישואים. פירות זנים אלה גליליים, ארוכים ודקים לכל ארכם, וצבעם עז וחזק, בהתאם לדרישות הצרכנים במקומות שונים. נוסף לכך, לזנים אלה צמחים קטנים יחסית, עלווה חלקה וגדילה פתוחה, לפי דרישות המגדלים. השינויים בגודל ובמבנה של הצמח דור-שם שינויים באגרנטניקה כדי לקבל תוצאות מיטביות. כדי לקבל את היבולים המרביים מזנים אלה – מומלצים עומד צפוף והשקיה ודישון אינטנסיביים. מוגשות נקודות למחשבה ביחס לבחירת השטח ולהכנתו, לזריעה, להשקיה, לדישון, להדברה, לקטיפה ולאריזה.

מבוא

גידול קישואים – קל ביחס לגידולי ירקות אחרים. משך הזמן מהזריעה ועד לקטיפת קצר, ולא נדרש טיפול מיוחד כדי לקבל פירות בעלי איכות מעולה. בכל זאת קל להיכשל בגידול זה, בגלל מחלות ויראליות, פיסילוגיות ופטרייתיות. אף דרושה עבודת אדם מרובה בקטיפה ובאריזת הפרי.

הנחיות מפורטות לגידול קישואים נכתבו בידי אברהם איילון ו"ל בשנות הששים (1, 2). למיטב ידיעתנו, לא עודכנו הנחיות אלו עד כה. בעשרים השנים האחרונות אנו עדים לשינויים רבים, הן בזנים והן במבחר השווקים ובדרישות הצרכנים בארץ ובחו"ל. ברוב השווקים בחרו נדרש קישוא מטיפוס "צוקיני" שגם נקרא "קורז'ט". לצוקיני צורה גלילית, ארוכה ודקה. כמו בירקות אחרים ופירות דורש הצרכן, על-הרוב, צבע פרי עז וחזק. המגדל, מבחינתו, דורש יכול רב, איכות יכול מעולה, צמח קטן יחסית ולא קוצני ובעל גדילה פתוחה, כדי להקל על הקטיפה (6) ובכך להקטין את ההוצאות הרבות בכוח-אדם. בשנים האחרונות טופחו בישראל הזנים "גולדי" (5) ו"ברקת" (4), ובארה"ב זנים רבים אחרים, כדי למלא את דרישות אלו.

לזנים חדשים בעלי שינוי בגודל או במבנה הצימוח יש במקרים רבים דרישות אגרנטניות שאינן מתאימות לאגרנטניקה המקובלת, שפותחה במשך מספר שנים לגבי הזנים הוותיקים יותר (7). מטרתנו בפירסום זה היא לרכז את הידע והניסיון שהצטברו אצלנו במשך שש השנים האחרונות ולהדגיש את הנקודות הנראות לנו חשובות, בגידול הזנים "גולדי" ו"ברקת" בפרט ובגידול קישואים בכלל.

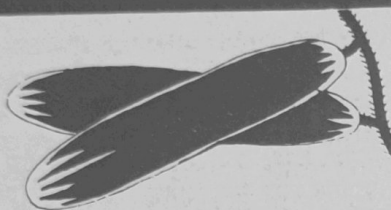
* פירסום של מינהל המחקר החקלאי סדרה ה' 1986, מס' 1878.

מיקל

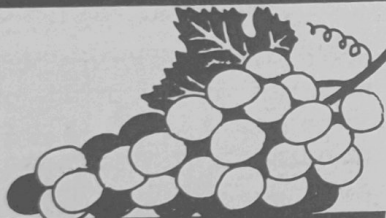
תכשיר סיסטמי חדיש
יעיל ביותר להדברת

כשורתית

במלפפונים

בגפנים

בחסה

מיקל הינו תכשיר יחיד במינו, בעל סיסטמיות
גם כלפי מעלה וגם כלפי מטה.

MIKAL

מופץ ע"י:

מכתשים
מכנתים כימיים בע"מ

יעוץ והדרכה: המחלקה החקלאית ת.ד. 60 באר-שבע

וק

קשים מנזקי קור. את פתחי האוויר יש להרחיב בהדרגה בהתאם
להתפתחות הצמחים.

השקיה

בכל שלבי הגידול ובכל עונה יש להשקות בכמות ובתכיפות מספיק
קוט למנוע כמישת עלים (3), ריש לבדוק אם מופיעים סימני כמישה
בשעות הצהריים. באופן כללי, קישואים פחות רגישים לעודפי מים
מאשר דילועיים אחרים. במזרעי חורף ואביב אנו נזהגים לתח בתחילת
הקטיף מנה של כ-15 מ"ק לדונם לשבוע, מחולקת לשלוש פעמים
בשבוע, ובהמשך הקטיף להגדיל את הכמות השבועית עד לכ-35 מ"ק
(40%-60% מהתאדות מגיית). במזרעי קיץ ותחילת הסתיו יש
להתחיל עם ההצצה בהמטרה פעמיים בצהרי היום, כחצי שעה. גם
בכך, כמו בשימוש בפוליאתילן לבן, הסיבה היא לנסות למתן את
גרעין לחץ האדים ואת הופעת המחלה הפיסילוגית הנקראת הכספה
(3). צירוף טיפולים אלה יגדיל את כמות המים בקרקע ואת לחות
האוויר, ויוריד את טמפרטורת האוויר והקרקע וקצת את כמות האור.

דישון

כמות הדשן שיש לתת — תלויה בפוריות הקרקע ובסוגה. בשנים
האחרונות נתנו בבקעת הירדן ובנדה-יער, בהופעת העלה הששי והעלה
העשירי ובתחילת פריחה, 1-2 ק"ג חנקן וכמות דומה של זרחן
לדונם. בעלה העשירי כדאי לכלול בדישון תערובת יסודות קורט, כדי
להבטיח צבע עז ויפה לפרי. כמות הדשן גדלה מק"ג אחד חנקן וק"ג
אחד זרחן לדונם לשבוע בתחילת הקטיף — ל-2 ק"ג בהמשך, ועדיף
לחלק את הדישון לפעמיים בשבוע. אם יש החלשה בצבע הפרי —
יש להוסיף יסודות קורט.

הדברה

יסוסים שבועיים נגד כנימות עלה מההצצה ועד לפריחה יאטו,
אמנם חלקית (9), את הפצת הווירוסים בשדה. מהפריחה עד סוף
הגידול חשוב מאוד לרסס מדי שבוע נגד קימחון.

קטיפה

קבלת יכול רב תלויה בהאבקה יעילה, ולשם כך רצוי להכניס
לחלקה עם תחילת הפריחה כוורת דבורים אחת לכל 4 דונמים.
את הזן "גולדי" יש לקטוף שלוש פעמים בשבוע. הקטיפה תיעשה
בזר ולא בכלי, כדי לצמצם את העברת הווירוסים.

טבלה 1. יומן טיפולים במשך הקטיף.

	יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	שבת
קטיפה	×		×			×	
דישון	×		×				
השקיה	×		×			×	
טיפול נגד קימחון				×			

בטבלה 1 מוצע יומן טיפולים שבועי. יש לשים לב לכך, שההשקיה
נעשית בימי קטיפה, חוץ מהיום שאחריו לא יקטפו במשך 3 ימים:
במקרה כזה נדחית ההשקיה ליום המחרת. תכנון כזה יפחית את מספר
הפירות העוברים את הגודל המיטבי לשיווק. הדישון מחולק לפרקי-
זמן של שלושה וארבעה ימים בשניים ממועדי ההשקיה השבועיים.

(המשך בעמוד הבא)

עקרונות גידול קישואי "גולדי" ו"ברקת"

(המשך מעמוד קודם)

6. Baggett, J.R. (1972). HortScience 7: 288.
7. Bleasdale, J.K.A. (1966). Ann. Appl. Biol. 57: 173—182.
8. Lill, R.E. and Read, A.J. (1982) New Zealand Comm. Grower 37(4): 26.
9. Nameth, S.T., Dodds, J.A., Paulus, A.O. and Laemmlen, F.F. (1986). Plant Disease 70: 8—12.
10. Paris, H.S., Nerson, H. and Karchi, Z. (1986). Can J. Plant Sci. 66 (in press).
11. Paris, H.S., Nerson H. and Karchi, Z. (1986): J. Hort. Sci. 61 (in press).

PRINCIPLES OF GROWING THE 'GOLDY' AND 'BAREQET' ZUCCHINI CULTIVARS

H.S. Paris, Y. Burger, H. Nerson, M. Edelstein and Z. Karchi*

Cvs. 'Goldy' and 'Bareqet' represent a new generation of zucchini-type cultivars. They are characterized by slim, uniform diameter, intensely colored fruit — to meet consumer demands, and relatively small, smooth, open habit plants — to meet grower demands.

As could be expected, the changes in plant size and habit require adjustments in cultural practices for obtaining optimal results with these cultivars. High plant densities combined with intensive fertigation are recommended for exploiting best the potential of 'Bareqet' and 'Goldy'. Some points for consideration are given as regards choice and preparation of the land, sowing, irrigation, fertilization, pest control, harvesting, and packaging.

* Department of Vegetable Crops, Agricultural Research Organization, Newe Ya'ar Experiment Station, P.O. Haifa.

הדברת הקימחון השבועית נעשית יומיים לפני הקטיפה העוקבת. בזנים בעלי פירות ירוקים יתכן שיידרשו יותר משלוש קטיפות לשבוע, כדי לשמור על אחת גדול של פירות בגודל הרצוי. יש להדגיש, שפירות ירוקים מתארכים ומתעבים מהר יותר מאשר פירות צהובים. כמו כן, בשל צבע הפירות הירוקים הדומה לצבע העלווה נוטים הקוטפים לפסוח בעת האיסוף על פירות רבים יותר בזנים הירוקים (10).

אריזה

יש להתייחס לפירות בעדינות רבה בכל שלבי הקטיפה והאריזה. אין להשאיר את הפירות הקטופים כשמש. חינוי לשמור על לחות הפרי מעת הקטיפה ואילך. יש להעביר בהקדם האפשרי את הפירות לקרטונים מצופי פוליאתילן מחורר (לייצוא) או לשקיות פוליאתילן מחוררות (לשוק המקומי). צורה יפה של אריזה הונהגה בשנה הקודמת ב"תנובה": חמישה או ששה פירות — סך הכל כקילוגרם פרי — הוכנסו לשקית פוליאתילן מחוררת. התנאים המיטביים לאחסנה הם טמפרטורה של 8—10 מ"צ ופוליאתילן מחורר (8). משך האחסנה המרבי — 12 ימים.

הגדרת הפירות

אפשר להגדיר את הפירות כלהלן: פרי מבריק, בעל צבע וצורה אפייניים לזן — מתאים לשיווק; ואילו פרי שאינו בעל צבע אופייני לזן, אינו מבריק (מבוגר), עקום או מעוות, מנומר או בעל גבשושיות (סימני מחלה ויראלית) — כל אלה אינם ראויים לשיווק.

פירות לייצוא יש למיין לפי קוטר, וייתכן שבתנאים מסוימים כדאי לנהוג כך גם לגבי השוק המקומי. הגדלים, לפי קוטר הפרי: פחות מ-3.5 ס"מ, 3.5 עד 4.0 ס"מ, 4.0 עד 4.5 ס"מ, 4.5 עד 5.0 ס"מ, יותר מ-5.0 ס"מ. להערכתנו, הפירות הטעימים ביותר הם אלה שקטרים בין 4.0 ל-5.0 ס"מ. לא ניתן לייצא לאירופה פירות שקטרים גדול מ-5.0 ס"מ, ואפילו אלו שקטרים גדול מ-4.0 ס"מ מקבלים מחירים ירודים. לעומת זאת, בצפון אמריקה מעדיפים הצרכנים את הפירות הגדולים, בתנאי שהשתמר ברקם, שהוא סימן היכר לאיכות הקישוא.

ספרות

1. איילון א. (1967): קישואים ירוקים. "השדה" מ"ז: 1252—1255.
2. איילון א. (1968): קישואים ירוקים לייצוא. "השדה" מ"ח: 1165—1168, 1282—1285; מ"ט: 41—43.
3. בורגר י., ה. פריס, ח. נרסון, צ. קרחי, י. רוטר, ד. לוונר, מ. אדלשטיין, א. גוברס (1983): ממשק השקיה מתאים ימנע הכספת עלים בקישואים. "השדה" ס"ג: 2580—2581.
4. פריס ה., י. בורגר, ח. נרסון, צ. קרחי, מ. אדלשטיין, ד. לוונר (1986): "ברקת" — קישוא מכלוא חדש. "השדה" ס"ו: 696—697, 703.
5. פריס ה., צ. קרחי, ח. נרסון, ד. פרוידנברג, י. בורגר, מ. אדלשטיין, א. גוברס, ד. לוונר, י. רוטר (1983): "גולדי" — קישוא מכלוא חדש. "השדה" ס"ג: 702—706.